

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради Університету
від 30.05.2024 року, протокол № 8,
введене в дію наказом від 30.05.2024 року №461

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з розроблення робочих програм навчальних дисциплін

Київ – 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Методичні рекомендації (далі – Рекомендації) розроблені з метою встановлення єдиних норм і вимог до структури, змісту та оформлення робочих програм навчальних дисциплін, визначення алгоритмів їхньої розробки та оновлення.

1.2 Рекомендації розроблені для використання кафедрами, цикловими комісіями структурних підрозділів Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (далі – Університет), що забезпечують підготовку фахівців за освітніми (освітньо-професійними) ступенями фахового молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, доктора філософії.

1.3 Робоча програма навчальної дисципліни (далі – РПНД) – є нормативним документом Університету і розробляється кафедрою (цикловою комісією) для кожної навчальної дисципліни на основі навчального плану освітньої (професійної/наукової) програми підготовки фахівців.

1.4 РПНД за своїм змістом є документом, що визначає конкретний зміст навчальної дисципліни, знання, уміння та інші компетентності, яких має набути здобувач фахової передвищої, вищої освіти відповідно до вимог стандартів фахової передвищої, вищої освіти та освітньої програми; встановлює алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, що виключає дублювання навчального матеріалу (при вивченні спільних для різних дисциплін проблем), організаційні форми вивчення та обсяги різних видів навчального навантаження студентів (аспірантів); необхідне методичне забезпечення і технологію оцінювання знань студентів (аспірантів).

1.5 До складу розробників (авторів) РПНД входять науково-педагогічні (педагогічні) співробітники кафедри (циклової комісії), які забезпечують викладання певної (конкретної) дисципліни.

1.6 РПНД розглядається і затверджується на засіданні кафедри (циклової комісії), зміст програми навчальної дисципліни¹ погоджується з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) та затверджується проректором з науково-педагогічної та навчальної роботи (для докторів філософії – проректором з наукової роботи).

У випадках коли до розробки програми залучаються викладачі кількох кафедр, необхідним є розгляд на спільному засіданні всіх кафедр які беруть участь у її формуванні;

У випадках коли програма висувається від кількох кафедр різних підрозділів, необхідним є розгляд на засіданні всіх кафедр які беруть участь у її формуванні.

1.7 Якщо навчальна дисципліна викладається студентам (аспірантам) різних спеціальностей з однаковим змістом, обсягом кредитів та формою підсумкового контролю, то розробляється одна РПНД.

¹

В окремих випадках зміст навчальної дисципліни, у тому числі обов'язкової «Фізичне виховання», не погоджується з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи).

1.8 Якщо навчальна дисципліна викладається студентам (аспірантам) різних спеціальностей з різними обсягами кредитів, формами підсумкового контролю то розробляється відповідна кількість РПНД.

1.9 Для різних форм навчання (денна, заочна) розробляється єдина РПНД із урахуванням вимог пп. 1.6, 1.7, розподілу аудиторних занять та самостійної роботи за відповідними формами.

1.10 РПНД розробляється на термін дії навчального плану і повністю оновлюється у випадках: зміни державних стандартів освіти; затвердження нової редакції освітньої програми; внесення змін до навчального плану; впровадження нової навчальної технології.

1.11 Поточні зміни до РПНД у вигляді додатку вносяться щорічно до початку нового навчального року при зміні або уточненні: списку викладачів, які працюватимуть за даною програмою; програми навчальної дисципліни; завдань для самостійної роботи; системи контролю та оцінювання знань; рекомендованих джерел інформації тощо. Зміни затверджуються на засіданні кафедри, погоджуються з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) і додаються до основної програми.

1.12 Плани практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять розробляються (уточнюються) щорічно до початку нового навчального року у вигляді окремого додатку до РПНД кожним викладачем (колективом викладачів), які працюватимуть за даною програмою і затверджуються на засіданні кафедри (циклової комісії).

1.13 РПНД укладається українською мовою та оприлюднюється на сайті Університету. Для дисциплін, які викладаються іноземними мовами, робоча програма виконується (затверджується та оприлюднюється) двома мовами – українською та мовою викладання.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

2.1 РПНД оформлюється за шаблоном, наведеним у додатку 1, і має наступну структуру:

- титульна сторінка;
- опис навчальної дисципліни;
- мета та завдання навчальної дисципліни;
- результати навчання за дисципліною;
- структура навчальної дисципліни;
- програма навчальної дисципліни;
- контроль навчальних досягнень;
- навчально-методична картка дисципліни;
- рекомендовані джерела;
- додаткові ресурси.

2.2 Оформлення титульної сторінки робочої програми навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням наступних особливостей:

– якщо розробляється одна РПНД для студентів/аспірантів різних спеціальностей, то поле «Шифр і назва спеціальностей» на титульній сторінці не заповнюється, а зазначається весь перелік (шифри та назви) освітніх програм;

– позиція «Спеціалізація» заповнюється тільки для спеціальностей в межах яких існують врегульовані шифри та назви спеціалізацій.

Якщо виникає потреба у розробці окремої робочої програми змістового модуля навчальної дисципліни, то на титульній сторінці зазначається назва дисципліни та назва змістового модуля.

Приклад:

1. *Робоча програма навчальної дисципліни «Університетські студії».*
2. *Робоча програма навчальної дисципліни «Університетські студії».*

Змістовий модуль «Вступ до спеціальності»

2.3 При заповненні другої сторінки РПНД у позиції «Викладачі» вказуються всі педагогічні, науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання певної (конкретної) дисципліни у відповідному навчальному році за цією програмою.

2.4 При заповненні розділу 1 РПНД – «Опис навчальної дисципліни» слід зазначити загальну кількість кредитів, годин, змістових модулів, визначених навчальним планом.

У полі «Вид дисципліни» зазначається статус даної дисципліни: обов'язкова чи вибіркова.

Якщо програма розробляється для окремого змістового модуля, то після заповнення загального опису навчальної дисципліни додаються поля опису змістового модуля.

Приклад:

РПНД «Університетські студії». Змістовий модуль «Вступ до спеціальності»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна		заочна
<i>«Університетські студії»</i>			
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>		
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>		
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>4 / 120</i>		
<i>Курс</i>	<i>1</i>		<i>1</i>
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>3</i>		
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>4</i>
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	<i>60</i>	<i>60</i>	<i>120</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>28</i>	<i>28</i>	<i>16</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>-</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>28</i>	<i>28</i>	<i>104</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>залік</i>		<i>залік</i>
<i>Змістовий модуль «Вступ до спеціальності»</i>			
<i>Курс</i>	<i>1</i>		<i>1</i>
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

<i>Обсяг кредитів</i>	-	2	2
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	-	60	60
<i>Аудиторні</i>	-	28	8
<i>Модульний контроль</i>	-	4	-
<i>Семестровий контроль</i>	-	-	-
<i>Самостійна робота</i>	-	28	52
<i>Форма семестрового контролю</i>	-	-	-

Також слід зазначити особливі умови (за наявності) для вивчення дисципліни / змістового модулю (наприклад: розподіл на підгрупи при проведенні практичних занять, тренінгів; попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни тощо).

2.5 При заповненні розділу 2 РПНД – «**Мета та завдання навчальної дисципліни**», слід враховувати, що:

- обсяг тексту мети не повинен перевищувати 300 символів;
- завдання мають вказувати, на досягнення яких саме компетентностей випускника спрямована дана дисципліна, враховуючи матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам (навчальним дисциплінам) освітньої програми, зазначених в описі освітньої (професійної/наукової) програми;

- діяльність (робота) студентів у Центрах компетентностей спрямована на отримання вмінь, набуття практичних навичок при формуванні (розширення та/або поглибленні) спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, необхідних для майбутніх фахівців певної галузі.

2.6 При заповненні розділу 3 РПНД – «**Результати навчання за дисципліною**», слід враховувати матрицю забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами (навчальними дисциплінами) освітньої програми, зазначених в описі освітньої (професійної/наукової) програми.

Формулювання результатів навчання здійснюється із використанням активних дієслів (знати, вміти, прийняти рішення, використати, проаналізувати тощо).

2.7 У розділі 4 РПНД – «**Структура навчальної дисципліни**», зазначаються тематичні плани всіх змістових модулів навчальної дисципліни, що виключає дублювання навчального матеріалу. Окремо враховується, за наявності, розподіл годин за заочною формою навчання.

2.8 Розділ 5 РПНД – «**Програма навчальної дисципліни**», повинен містити анотацію (перелік та/або короткий опис основних питань, ключові слова тощо) кожної теми змістового модулю дисципліни із зазначенням посилань на рекомендовані (основні/додаткові) джерела та додаткові ресурси (за наявності).

2.9 У розділі 6 – «**Контроль навчальних досягнень**»², вказуються види робіт/діяльності студента за якими буде оцінюватись рівень досягнення результатів навчання, форми проведення їх контролю (з урахуванням

² Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (види діяльності, форми проведення контролю та критерії оцінювання) визначається кафедрою.

уніфікованої Системи оцінювання навчальних досягнень студентів Університету) та критерії оцінювання.

При описі семестрового (підсумкового) оцінювання зазначається його форма (екзамен, залік) та умови допуску. Якщо семестровий контроль проводиться у вигляді екзамену, то зазначається форма його проведення (письмова / усна / комбінована). При комбінованій формі проведення екзамену зазначається розподіл балів між кожною із визначених форм та критерії їх оцінювання.

В Університеті екзамени проводяться, як правило, у письмовій формі. Рішення про проведення екзамену в усній / комбінованій формі приймається вченою радою факультету.

Окремо визначається перелік завдань для самостійної роботи студентів, які будуть перевірятись і оцінюватись до проведення проміжного (модульного) та підсумкового (семестрового) контролю, враховуючи відповідну кількість годин виділених на опанування даної теми. Зміст самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни визначається відповідними методичними рекомендаціями.

2.10 Навчально-методична картка дисципліни, за потреби, укладається окремо по кожному змістовому модулю.

2.11 У розділі основна рекомендована література вказується до 5 фундаментальних, базових джерел, які наявні у бібліотечних фондах Університету.

2.12 У розділі 9 – «Додаткові ресурси», зазначають посилання на електронні ресурси на яких розміщено додаткову інформацію щодо дисципліни (електронний навчальний курс, приклади контрольних робіт і екзаменаційних завдань, тематика рефератів, методичні вказівки по виконанню лабораторних робіт, самостійної роботи тощо).

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

_____ (назва факультету, коледжу)

_____ (назва кафедри, циклової комісії)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи³**

_____ (ПІБ)

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ (повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів⁴

спеціальності _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації _____
(за наявності) (назва спеціалізації)

освітнього рівня _____
(назва освітнього рівня)

освітньої програми _____
(шифр і назва освітньої програми)

Київ – 20__

³ Для дисциплін спеціальностей третього рівня вищої освіти затверджує проректор з наукової роботи.

⁴ Для дисциплін спеціальностей третього рівня вищої освіти зазначається категорія здобувачів – аспіранти.

Розробники:

(вказати авторів: ПБ, науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра, циклова комісія)

Викладачі:

(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою: ПБ, науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра, циклова комісія)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) _____ Протокол

від ..... 20__р. № __

Завідувач кафедри _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (*керівником проектної групи*) _____

(назва освітньої програми)

____.____. 20__р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____.____. 20__р.

Заступник директора/декана _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» 20__р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» 20__р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» 20__р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» 20__р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни		
Мова викладання, навчання та оцінювання		
Загальний обсяг кредитів / годин		
Курс		
Семестр		
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів		
Обсяг годин, в тому числі:		
Аудиторні		
Модульний контроль		
Семестровий контроль		
Самостійна робота		
Форма семестрового контролю		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

3. Результати навчання за дисципліною

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1							
Тема 1.							
Тема ...							
Тема n.							
Модульний контроль							
Разом							
Змістовий модуль ...							
Тема 1.							
Модульний контроль							

Тема ...							
Тема n.							
Модульний контроль							
Разом							
Змістовий модуль n							
Тема 1.							
Модульний контроль							
Тема ...							
Модульний контроль							
Тема n.							
Модульний контроль							
Разом							
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього							

Примітка: слід зазначати також теми, винесені на самостійне вивчення.

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Тема 1.							
Тема ...							
Тема n.							
Разом							
Тема 1.							
Тема ...							
Тема n.							
Разом							
Тема 1.							
Тема ...							
Тема n.							
Разом							
Усього							

Примітка: слід зазначати також теми, винесені на самостійне вивчення.

5. Програма навчальної дисципліни

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль ...		Модуль n	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1						
Відвідування семінарських занять	1						
Відвідування практичних занять	1						
Робота на семінарському занятті	10						
Робота на практичному занятті	10						
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10						
Виконання завдань для самостійної роботи	5						
Виконання модульної роботи	25						
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів:							
Розрахунок коефіцієнта:							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань/умінь/навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань/умінь/навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань/умінь/навичок з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань/умінь/навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань/умінь/навичок
F, FX	1-59 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань/умінь/навичок, що вимагає повторного проходження

7. Навчально-методична картка дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

Додаткова

9. Додаткові ресурси (за наявності)
